

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01301	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria	1c	6
P02G120V01302	Ciencias experimentais	1c	6
P02G120V01303	Lingua española	1c	6
P02G120V01304	Matemáticas e a súa didáctica I	1c	6
P02G120V01305	Xeografía	1c	6
P02G120V01401	Didáctica das artes plásticas e visuais	2c	6
P02G120V01402	Didáctica das ciencias experimentais I	2c	6
P02G120V01403	Expresión e linguaxe musical	2c	6
P02G120V01404	Lingua galega	2c	6
P02G120V01405	Matemáticas e a súa didáctica II	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria**

Materia	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria			
Código	P02G120V01301			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Romo Pérez, Vicente Carballo Afonso, María Rocío			
Profesorado	Carballo Afonso, María Rocío Romo Pérez, Vicente			
Correo-e	rociocarballo@uvigo.es vicente@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de estudo e análise da motricidade humana, baseada no aprendizaxe e no desenvolvemento motor, e, con especial incidencia na etapa de 6 a 12 anos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promoverla entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecementos de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Adquirir recursos e estratexias para a intervención óptima no proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor	A1 A2 A4	B1 B3 B5 B6 B7 B8 B9
Comprender o proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor nos alumnos/as de primaria	A2 A4 A10	B2 B8 B11 B13
Adquirir recursos necesarios para o deseño de tarefas acordes co nivel de desenvolvemento motor dos nenos/as	A1 A3 A5 A6	B15 B18 B21
Interpretar e utilizar os diferentes instrumentos de medida e avaliación do aprendizaxe e desenvolvemento motor	A1	B1 B2 B9 B17
Desenvolver propostas prácticas de ensino-aprendizaxe propias da materia, adaptando o proceso a diferentes colectivos	A1 A5 A6	B15 B21
Ser capaz de reflexionar e desenvolver unha actitude crítica e autónoma na aprendizaxe dos contidos da materia.	A8	B11 B13 B20
Adquirir destrezas específicas da docencia na etapa educativa de primaria	A2 A3 A5	B2 B13 B14 B17
Contribuír ao fomento da educación non sexista e para a paz.	A1 A5 A6	B1 B11
Manexar adecuadamente as técnicas de traballo e as fontes documentais propias da materia.	A8 A11	B1 B2 B6 B21
Ser capaz de traballar en equipo e desenvolver habilidades de comunicación	A2 A10	B3 B9 B11 B18

Contidos

Tema	
Desenvolvemento e aprendizaxe motor. Conceptos xerais e modelos explicativos	-Comportamiento Motor - Aprendizaxe Motor - Desenvolvemento motor
Desenvolvemento cualitativo da motricidade	-Cualidades perceptivomotrices. -Cualidades coordinativas. -Habilidades motrices. -Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención.
Desenvolvemento cuantitativo da motricidade	-O crecemento e as cualidades físicas. -Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	22	66	88
Prácticas de laboratorio	7	19	26
Presentacións/exposicións	8	24	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Cuestionario de avaliación inicial
Sesión maxistral	Sesións maxistrais do/a docente en referencia aos contidos específicos da materia
Prácticas de laboratorio	Exposición presentación de exercicios, traballos ou tarefas de carácter práctico relacionadas co aprendizaxe e o desenvolvemento motor na etapa primaria.
Presentacións/exposicións	Mediante técnicas grupais participativas, elaborárase un traballo que será exposto na aula polo alumnado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	Orientacións iniciais da cara ao nivel inicial, nas primeiras sesións de traballo, e de forma individual nas titorías

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exame dos contidos da materia	50
Prácticas de laboratorio	1. Asistencia activa as clases prácticas (mínimo un 80% de asistencia) 2. Elaboración e posta en marcha de sesións prácticas e tarefas por parte do alumnado	40
Presentacións/exposicións	Evaluación continua a través da exposición do proxecto de traballo grupal	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno/a terá que acadar unha nota numérica mínima de 5 puntos en cada un dos tres apartados avaliábeis, e dicir, hay que aprobar todos os apartados da materia.

Para a segunda convocatoria, en xullo, se non se chega a un 5 en algún dos apartados cualificábeis na convocatoria anterior, o alumno/a terá que presentarse so cos apartados suspensos (teórico, práctico ou traballo).

O alumnado que non superen a materia nas dúas convocatorias do curso académico 2011/2012, terán que presentarse con toda a materia ao ano seguinte.

O alumnado que non podan asistir a clase por causa grave e baixo xustificación, terán que facer un traballo para compensar a non asistencia a clase, ademais dun exame práctico. Deberá porse en contacto cos docentes no primeiro mes de clase para determinar o tema do mesmo e as datas.

Bibliografía. Fontes de información

- CASTAÑER, M. Y CAMERINO, O. (2006), **Manifestaciones básicas de la motricidad**, 1º,
- CRATTY, B.J. (1979), **Motricidad y Psiquismo en la educación y el deporte**,
- DA FONSECA, V. (1998), **Manual de observación psicomotriz : significación psiconeurológica de los factores psicomotores**, 1º,
- DIAZ LUCEA, J. (1999), **La Enseñanza y aprendizaje de las habilidades y destrezas motrices básicas**, 1º,
- FAMOSE, J. (1992), **Aprendizaje Motor y dificultad de la tarea**, 1º,
- GRANDA, J. (2002), **Manual de aprendizaje y desarrollo motor : una perspectiva educativa**,
- LE BOULCH, J. (1979), **La Educación por el movimiento en la edad escolar**,
- OÑA SICILIA, A. Martínez Marín, M.; Moreno Hernández, M.; Ruiz Pérez, L.M. (1999), **Control y aprendizaje motor**, 1º,
- RUIZ PÉREZ, L. (1987), **Desarrollo motor y actividades físicas**, 1º,
- RUIZ PÉREZ, L. (2001), **Desarrollo, comportamiento motor y deporte**,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ciencias experimentais				
Materia	Ciencias experimentais			
Código	P02G120V01302			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Serralle Marzoa, Jose Francisco			
Profesorado	Serralle Marzoa, Jose Francisco			
Correo-e	jfserralle@uvigo.es			
Web	http://lires@uvigo.es; jfserralle@uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Se tomamos en consideración os referentes que neste momento existen acerca das tendencias ao redor da titulación que marca o EEES, como son o estudo das competencias específicas de formación disciplinar e profesional do Libro Branco (ANECA) do Título de Grao de Maxisterio na área de ciencias experimentais, obsérvase que as competencias máis valoradas aluden a aspectos vinculados directamente co desenvolvemento didáctico da área, xunto á imprescindible formación e coñecemento dos contidos do propio currículo de Ciencias da EP. As competencias específicas para a área de Ciencias Experimentais, expóñense en termos de obxectivos na proposta de Título Universitario de Grao segundo RD 55/2005, de 21 de xaneiro de Mestre de EP. Neste contexto normativo, as universidades van seguir sendo competentes na formación inicial do profesorado e van seguir contribuíndo substancialmente ao perfil profesional do profesorado novel de EP.</p> <p>No presente curso preténdese experimentar o Proxecto de Innovación: "DESEÑO E IMPLANTACIÓN DE PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN GRAOS E POSGRAOS A TRAVÉS DA PLATAFORMA TEMA: CUESTIONARIOS KPSI, RÚBRICAS E MAPAS CONCEPTUAIS EN FORMATO DIXITAL" (Pendente de Resolución Reitoral), consistente en:</p> <p>Neste marco propóñese o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios Knowledge and Prior Study Inventory (KPSI), Rúbricas ou matrices de valoración e Mapas Conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos Mapas Conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.</p>			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese

B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento dunha lingua estranxeira
B5	Coñecementos de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
☐ Capacidade para comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais ☐ Capacidade para analizar e comprender o currículo escolar e a complexidade dos procesos educativos das ciencias experimentais na E. Primaria ☐ Capacidade para comprender a construción do coñecemento científico e da ciencia escolar, no relacionado cos aspectos físico-químicos, biolóxicos e xeolóxicos ☐ Ser quen de buscar, coñecer e utilizar recursos para o ensino das ciencias na Educación Primaria e para deseñar actividades de aula e de laboratorio	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A4	B4
	A5	B5
	A6	B6
	A7	B7
	A9	B8
	A11	B9
	A12	B11
		B12
		B13
	B14	
	B15	
	B16	
	B17	
	B19	
	B21	
	B22	

Contidos

Tema	
1. Educación científica e aspectos curriculares da EP: aspectos fisicoquímicos, biolóxicos e xeolóxicos	As Ciencias Experimentais. Ciencia, Tecnoloxía, Xénero, Sociedade, Ambiente.
2. Metodoloxías científicas	Fundamentos do ensino das ciencias na E. Primaria. O decreto de currículo da EP
3. A unidade e a diversidade da materia na natureza	
4. Materia e enerxía	A materia e a súa diversidade na natureza (enfoque físico, químico, biolóxico e xeolóxico)
5. Máquinas e tecnoloxías	
6. Análise de contidos científicos básicos e aplicacións didácticas para a ensinanza dos contidos do currículo de EP relacionados cos aspectos físico-químicos, biolóxicos e xeolóxicos.	Materia e enerxía (enfoque físico, químico, biolóxico e xeolóxico) Máquinas e aparellos tecnolóxicos
	O traballo práctico na aprendizaxe das ciencias experimentais. A aula-laboratorio na E. Primaria e as saídas didácticas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos docentes e/ou divulgativos	4	0	4
Traballos de aula	20	10	30
Prácticas de laboratorio	15	10	25

Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Proxectos	27	10	37
Metodoloxías integradas	0	22.5	22.5
Sesión maxistral	10	0	10
Debates	14	0	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos docentes e/ou divulgativos	Realización de conferencias e obradoiros
Traballos de aula	Realización de traballos de aula
Prácticas de laboratorio	Realización de actividades experimentais
Titoría en grupo	Realización de titorías grupais. Resolución de dúbidas.
Proxectos	Elaboración de proxectos globalizados
Metodoloxías integradas	Realización de actividades globalizadas
Sesión maxistral	Exposicións do profesorado
Debates	Realización de debatez

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Debates	Resolución de dúbidas, coavaliación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Resolución de dúbidas, coavaliación
Traballos de aula	Resolución de dúbidas, coavaliación
Prácticas de laboratorio	Resolución de dúbidas, coavaliación
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, coavaliación
Proxectos	Resolución de dúbidas, coavaliación
Sesión maxistral	Resolución de dúbidas, coavaliación

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Traballos de aula	40
Prácticas de laboratorio	Prácticas experimentais	20
Proxectos	Elaboración de proxectos globalizados	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Cada alumna e cada alumno confeccionará un cartafol, na sección particular específica da aula virtual da materia - curso en FAITIC, que consistirá nun diario persoal de seguimento das sesións lectivas, coas notas de aula, ampliacións, achegas, reflexións propias e coa avaliación e autoavaliación das sesións correspondentes.
A realización completa e a entrega deste cartafol será condición necesaria e imprescindible para acollerse á opción de modalidade presencial de avaliación continua.
- Na bibliografía inclúese a referencia completa do libro titulado *Ciencia para educadores*. O uso deste libro é obrigatorio para poder realizar unha parte importante das actividades e traballos que serán obxecto de avaliación.
- Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento axeitado.
- Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo na aula virtual do curso en FAITIC, en formatos de código aberto ou de visores libres.
- Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan axeitadas.
- A cualificación final (nota) será obtida, por avaliación continúa, mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares (notas) ao longo do curso.
- **2ª CONVOCATORIA DE XUÑO:** se gardarán todas as cualificacións parciais (notas) positivas obtidas pola alumna ou polo alumno durante todo o curso, que poderadas segundo as porcentaxes anteditas serán acumuladas sumativamente nunha cualificación única (nota), a que promediará ao 50 % coa cualificación (nota) da proba escrita

presencial.

Se a alumna ou o alumno manifesta expresamente, por escrito na cabeceira da primeira folla de exame desta 2ª convocatoria, o seu desexo de que non sexan tidas en conta estas notas, a súa cualificación final será unicamente a nota derivada da corrección desta proba.

Bibliografía. Fontes de información

- GARRIDO, J.M.; PERALES, F.J.; GALDÓN. M. (2008): **Ciencia para educadores**. Madrid - Pearson Educación.
<http://www.pearsoneducacion.com/corporativo/resultados.asp?ean=9788483224250&categoria=Educaci%F3n&valor=a&buscar=Ciencia%20para%20educadores>
- ARIAS, A. et al. (2009): **O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria**. Consellería de Educación e O.U. Xunta de Galicia.
http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXC/9002463-Proxectos_Web.pdf
- Enric Ramiro i Roca (2010). **La maleta de la ciencia**. Barcelona - Editorial Graó
<http://www.grao.com/lilibres/areas/didactica-de-las-ciencias-experimentales/pagact/1/la-maleta-de-la-ciencia>
- VanCleave , Janice (2005). **Química para niños y jóvenes**. LIMUSA WILEY
<http://www.libreria-limusa-wiley.com/home/product/73/546/quimica-para-ninos-y-jovenes?keyword=Qu%C3%ADmica+para+ni%C3%B1os+y+j%C3%B3venes>
- VanCleave , Janice (2000). **Animales**. LIMUSA WILEY
<http://www.libreria-limusa-wiley.com/home/product/73/171/animales>
- Battista Quinto Borghi (2009). **Los talleres en educación infantil. Espacios de crecimiento**. Barcelona - Editorial Graó.
<http://www.grao.com/lilibres/los-talleres-en-educacion-infantil>
- JORBA, J. e SANMARTÍ, N. (1996): **Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua**. Madrid: M.E.C.
http://books.google.com/books/about/Ense%C3%B1ar_aprender_y_evaluar.html?hl=es&id=a_rCXrBxikwC
- Consellería de Educación e O.U. **Repositorio Lexislativo**. Actualizado. Xunta de Galicia.
<http://www.edu.xunta.es/portal/contenido?comando=ContenidoDinamicoComando&accion=verRecurso&IID=gl&trID=6feef521-c0a8fd03-006e7a5b-20451b33&pwID=e4763dcf-0a0a2825-006c0962-b0b5ef8f&rID=715e03c7-45321682-00e1ff2f-0c0bc0e8>

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Outros comentarios

Ver apartado de avaliación

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua española**

Materia	Lingua española			
Código	P02G120V01303			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernandez Soneira, Ana Maria Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Fernandez Soneira, Ana Maria			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com anafe@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento dunha lingua estranxeira
B5	Coñecementos de informática
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa, e promoverlos nos estudantes dende a participación o esforzo individual.	A1	B1
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A6	B1 B3 B7
Coñecer, respetar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa.	A6	B12
Recoñecer a identidade da etapa de educación infantil e as súas características cognitivas e comunicativas.	A1 A2	B16

Saber expresarse en español con fluidez e precisión e poder facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	A6	B1 B3 B4
Falar, leer e escribir, correcta e adecuadamente, a lingua española.	A1 A2 A11	B1 B7 B13
Coñecer a fonoloxía, a fonética e a ortografía da lingua española.	A4 A7	B3 B7 B13
Coñecer e saber usar a gramática do español.	A4 A6	B1 B5 B7 B13 B15
Adquirir e saber utilizar os conceptos básicos da semántica, a lexicoloxía e a lexicografía do español.	A1 A2 A6	B1 B7 B9 B13 B15

Contidos

Tema	
1. Cuestións xerais de comunicación	1.1. Comunicación, linguaxe e significación. 1.2. A linguaxe como instrumento de comunicación e expresión. 1.3. Mensaxes, sinais e supostos: procesos inferenciais e semióticos 1.4. O código na comunicación 1.5. Relevancia
2. Fonética e fonoloxía do español	2.1. Fonética e fonoloxía. As relacións entre os elementos do sistema. 2.2. Fonética. ramas da Fonética. Fundamentos da Fonética Articulatoria e Acústica. Os sons do español. A transcripción. 2.3. Fonoloxía. Ámbito de estudo. A fonemática e a prosodia. O fonema e a súa determinación. Os fonemas do español. Neutralización, desfonoloxización e distribución efectiva. A transcripción. 2.4. Suprasegmentos. A sílaba. O acento. A entoación. 2.5. A norma ortográfica
3. Morfología e sintaxe	3.1. O ámbito da morfoloxía e da sintaxe. As unidades. Enunciado e oración. A noción de sintagma. 3.2. Descrición das unidades. 3.3. As categorías gramaticais. 3.4. Unidades sintácticas. 3.5. Funcións. A oración simple, composta e complexa. 3.6. Cuestións de corrección sintáctica.
4. Léxico	4.1. O signo lingüístico. Conmutantes de expresión e contido. 4.2. A lexicoloxía e a semántica. A lexicografía e os estudos de léxico. 4.3. Campos semánticos. Compoñentes do significado. Análise paradigmática e sintagmática. 4.4. Relacións léxicas. 4.5. Corrección e innovacións léxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	20	0	20
Presentacións/exposicións	6	18	24
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	12	14
Sesión maxistral	28	40	68
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas aplicando os contidos explicados e axudado polas directrices e supervisión do profesor. Por iso, adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Presentacións/exposición	Exposición durante as horas prácticas e por grupos de traballos no que se poña en práctica os contidos explicados.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividades previstas para ser realizadas polos alumnos de maneira autónoma e fóra da aula e que serán corrixiadas polo profesor de maneira individual.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, base teórica e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	En horario de clase. En sesión de tutoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	En horario de clase. En sesión de tutoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	En horario de clase. En sesión de tutoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Avaliación da elaboración e exposición dun traballo en grupos, que terá que ser exposto na horas prácticas nas que o grupo está dividido.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Avaliación das respostas a exercicios ou actividades propostos polo profesor e realizados fóra da aula polos alumnos de forma autónoma.	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación das competencias que inclúen preguntas teóricas ou prácticas sobre os contidos tratados na materia. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentalos coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación será continua.

Para poder seguir esta avaliación terá que asistirse ó 80% mínimo das horas. A asistencia é un requisito para seguir a avaliación continua, pero non será puntuada na nota global.

A avaliación consistirá na realización dunha serie de traballos estipulados polo profesor (presentacións e exposicións de traballos, resolución de problemas ou exercicios, resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma) e da proba de resposta longa, de desenvolvemento. As prácticas ou exercicios propostos terán que ser entregados na data establecida. Fóra dese prazo non serán admitidos, e o alumno perderá a avaliación continua, non poderá realizar a proba de resposta longa e terá que realizar o exame na convocatoria de xullo.

A condición para ser avaliado será a asistencia a un 80% das aulas. Se algún alumno ou alumna non pode asistir ó 80% das clases por razóns laborais ou persoais, deberá comunicalo ó profesor nos primeiros 15 días de clase.

O alumno que non cumpra estes requisitos terá dereito a un exame final, na data oficial establecida polo centro, por un 100% da nota da materia.

2ª CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo farase unha proba final que valerá o 100% da calificación salvo para aqueles alumnos que teñan feito a avaliación continua pero que non aprobasen na primeira convocatoria. A estes alumnos gardaráselles a nota obtida na Exposición do traballo (20%) e responderán a preguntas de desenvolvemento por un valor do 80% da nota final.

Bibliografía. Fontes de información

- § Almela Pérez, R. (1999): Procedimientos de formación de palabras en español. Barcelona: Ariel.
- § Ayala Castro, M. A. (2001): Diccionarios y enseñanza. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá.
- § Di Tullio, A. (2005): Manual de gramática del español. Buenos Aires: La isla de la luna.
- § Escandell Vidal, M. V. (2007): Apuntes de semántica léxica. Madrid: Cuadernos de la UNED.
- § Gómez Torrego, L. (2002): Gramática didáctica del español. Madrid, SM.
- § Hernanz, M^a L & J. Mª Brucart (1987): La sintaxis (Principios teóricos. La oración simple). Barcelona: Crítica
- § Quilis, A. (2008): Principios de fonología y fonética españolas. Madrid: Arco / Libros.
- § Real Academia Española (2010): Ortografía de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Real Academia Española (2011): Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología. Madrid: Espasa.
- § Seco, M. (1996): Gramática esencial del español. Madrid: Espasa-Calpe.
- § Varela Ortega, S. (2005): Morfología léxica: la formación de palabras. Madrid: Gredos.
- § Bosque, I. y V. Demonte (eds.) (1999): Gramática descriptiva de la lengua española. (3vols). Madrid: Espasa Calpe.
- § Gómez Torrego, L. (2006): Hablar y escribir correctamente. Gramática normativa del español actual. Madrid: Arco/Libros. 2 tomos.
- § Rodríguez Ramalle, Mª T. (2005). Manual de Sintaxis del español. Madrid: Castalia Universidad.
- § Teso Martín, E. del (2007): Compendio y ejercicios de semántica II. Madrid, Arco/Libros.

Diccionarios

- § Casares, J. (1959). Diccionario ideológico de la lengua española. Barcelona: Gustavo Gili.
- § Antonio Pascual. Madrid: Gredos.
- § DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2001): Diccionario de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Martínez de Sousa, J. (2008). Diccionario de usos y dudas del español actual. DUDEA. Gijón: Trea.
- § REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (1999). Nuevo tesoro lexicográfico de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe, edición en DVD.
- § Seco, M. (2001): Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española. Madrid: Espasa.

Otras fontes

AO LONGO DO CURSO, SE FOSE NECESARIO, O PROFESOR INDICARÁ AOS ALUMNOS BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA RELACIONADA CON ASPECTOS CONCRETOS DO TEMARIO.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica I**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica I			
Código	P02G120V01304			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Gil Villanueva, Jose María			
Profesorado	Gil Villanueva, Jose María			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B17	Creatividade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	A1 A2 A10	B1 B2 B3 B13
(*)Adquirir competencias matemáticas básicas	A1 A2 A10	B1 B2 B3 B13
(*)Conocer el currículo escolar de matemáticas.	A1 A2 A10	B1 B2 B3 B13
(*)Analizar, razonar y comunicar propuestas matemáticas.	A2 A10	B1 B2 B8 B9 B13
(*)Plantear y resolver problemas vinculados con la vida cotidiana.	A2 A3	B2 B3 B7 B8 B9 B17

(*)Valorar la relación entre matemáticas y ciencias como uno de los pilares del conocimiento científico.

A2

B1
B2
B3
B9

Contidos

Tema

(*)1. Geometría y medida: Elementos básicos.	(*)
(*)2. Figuras geométricas.	(*)
(*)3. Relaciones métricas.	(*)
(*)4. Longitudes áreas y volúmenes	(*)
(*)5. Geometría con coordenadas.	(*)
(*)6. Tratamiento de la información: Recogida y ordenación de datos.	(*)
(*)7. Representaciones gráficas.	(*)
(*)8. Medidas de tendencia central y de dispersión.	(*)
(*)9. Probabilidad.	(*)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	47	73
Sesión maxistral	25	50	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia, por parte do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.
Sesión maxistral	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.

Probos

Probos	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se tratará de una prueba escrita en la que el alumno deberá resolverseis problemas relacionados con los contenidos de la materia y contestar a dos preguntas teóricas. En la calificación final se tendrá en cuenta la participación en los distintos grupos de trabajo	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

En posteriores convocatorias o sistema de avaliación será o mesmo que o previsto para a primeira convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Nortes Checa, Andrés, **700 problemas de Matemáticas y su Didáctica**, Diego Marín,
Nortes Checa, Andrés, **Matemáticas y su Didáctica**, Diego Marín,
Varios (colección), **Matemáticas: Cultura y aprendizaje**, Síntesis,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía**

Materia	Xeografía			
Código	P02G120V01305			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pazo Labrador, Alberto Jose			
Profesorado	Pazo Labrador, Alberto Jose			
Correo-e	apazo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de que o alumno adquira os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para comprender e coñecer os aspectos elementais dos fenómenos xeográficos, físicos e humanos e os seus interrelaciones, así como a súa proxección na *docencia. Trátase tamén de que o alumno desenvolva as súas capacidades de análises e de sínteses e o *razonamiento espacial, fundado na *multicausalidad dos procesos xeográficos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecementos de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Comprender los principios básicos de las Ciencias Sociales: Geografía	A1	B3 B6 B12 B13 B14
(*)Conocer el currículo escolar de las Ciencias Sociales: los contenidos geográficos	A1 A8 A9	B1 B2 B3 B12 B13 B14 B22

(*)Conocer y aplicar los métodos y técnicas propios de la Geografía en el estudio y análisis espacial y dominar el vocabulario geográfico básico	A8 A9	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B15 B19 B22
(*)Integrar el estudio geográfico desde una orientación instructiva y cultural	A9 A11	B3 B7 B8 B12 B14 B19 B22
(*)Fomentar la educación democrática de la ciudadanía y la práctica del pensamiento social crítico	A7 A8 A9	B7 B8 B9 B12 B13 B22
(*)Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes entre los estudiantes	A10	B7 B8 B9 B15 B17
(*)Manejo de las TICs de forma adecuada a las necesidades y niveles de la Educación Primaria	A11	B5 B6 B7 B15

Contidos

Tema	
1. BLOQUE 1: A situación no espazo e a representación	A Terra no Universo e os seus movementos. As consecuencias xeográficas.As representacións da Terra.
(*)2. BLOQUE 2. Las consecuencias geográficas de los procesos naturales	(*)La Hidosfera El sistema climático Las formas del relieve terrestre La Biosfera
3. BLOQUE 3. As consecuencias xeográficas da acción humana	A poboación do mundo e os seus problemas.O proceso de urbanización e os caracteres actuais da cidade.A *globalización.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	15	30	45
Traballos tutelados	3	3	6
Outros	5	10	15
Titoría en grupo	3	6	9
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	3	6	9
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9
Outras	4	8	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos

Traballos de aula	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto
Traballos tutelados	Realización, en grupo, dun comentario exhaustivo dunha folla do Mapa Topográfico
Outros	Asistencia e participación activa nas actividades do aula
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un *seguimiento máis *personalizado das actividades de aprendizaxe
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un *seguimiento máis *personalizado das actividades de aprendizaxe

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Presentación dos traballos realizados no aula (comentarios, reflexións, análises)	10
Traballos tutelados	Presentación do traballo realizado acorde ás pautas propostas	10
Outros	Entrega de reflexións sobre visionado de material audiovisual e debate	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Tres probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario	35
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tres probas prácticas sobre aspectos tratados no temario	35
Outras	Asistencia e participación activa nas actividades do aula	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Las pruebas teóricas y prácticas, los trabajos de aula, tutelado y demás actividades serán liberatorias. En el examen final (oficial) se harán las partes que queden pendientes, en su caso. En caso de no asistir y no realizar las actividades, o no realizar las pruebas correspondientes, se harán todas en el examen final (oficial). Para obtener un aprobado en la calificación final es CONDICIÓN NECESARIA haber superado las pruebas teóricas y prácticas. La realización de las demás actividades por sí solas, aunque numéricamente lo permitan, no será suficiente para conseguir el aprobado final. De la misma manera, el aprobado de la parte teórica no bastará para el aprobado final sin la realización y superación de las demás actividades

Las pruebas teóricas y prácticas no se compensarán entre sí de cara a la nota final; es preciso aprobar las tres partes de manera independiente. Los contenidos teórico-prácticos de cada prueba serán los siguientes: en la primera, los del bloque 1; en la segunda, los del bloque 2; en la tercera, los del bloque 3. A las pruebas parciales teórico-prácticas sólo se podrán presentar aquellos alumnos que hayan entregado una ficha debidamente cubierta dentro del primer mes.

En la segunda convocatoria, julio, y demás convocatorias extraordinarias, deberá hacerse un examen global de la materia. No se conservarán las notas de eventuales partes aprobadas. Solamente se conservarán, en caso de haberse realizado en el aula, las calificaciones de las actividades de las clases B. De no haber realizado estas actividades, deberán realizarse en ese examen.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA GENERAL

BIELZA DE ORY, V. (ed..) (1993): *Geografía General*. Madrid, Taurus, 2 vols.

ALONSO, J. y otros (2000): *Geografía. Curso de Acceso*. Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces.

ALBET, A. y BENEJAM, P. (2000): *Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global*. Barcelona, ICE de -BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

PLANS, P. (1993): *Geografía Física y Geografía Humana*. Pamplona, EUNSA.

ROMERO, J. (coord.) (2004): *Geografía Humana*. Barcelona, Ariel.

ESTÉBANEZ, J. y otros (1992): *Geografía Humana*. Madrid, Cátedra.

LÓPEZ BERMÚDEZ, F. y otros (1992): *Geografía Física*. Madrid, Cátedra.

- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO, M.T. (2006): *Glosario y prácticas de Geografía Humana*. Madrid, Ed. Universitaria Ramón Areces.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das artes plásticas e visuais**

Materia	Didáctica das artes plásticas e visuais			
Código	P02G120V01401			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Casal, Cristina			
Profesorado	Varela Casal, Cristina			
Correo-e	coordinacion.esdemga@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecementos de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1.Tener dominio sobre toda clase de imágenes visuales, las obras de Arte, los símbolos y señales visuales; la publicidad y los medios de comunicación de masa, primordialmente visuales; los objetos, piezas, construcciones y edificios que constituyen la cultura material antigua y contemporánea, los fenómenos naturales, los paisajes y fenómenos naturales, y en general todo lo visible y tangible.	A1	B1 B13 B19
2. Comprender adecuadamente toda la densidad y complejidad de las imágenes y producciones visuales.	A2 A3 A8	B3 B6 B10
3. Conocer y aplicar los procesos de interacción y comunicación en el aula, así como dominar las destrezas y habilidades sociales necesarias para fomentar un clima que facilite el aprendizaje y la convivencia (ECI/3854/2007 y ECI/3857/2007)	A2 A5 A10	B9 B11 B17
4. Saber regular los procesos de interacción y comunicación en grupos de estudiantes de 0-3 años y de 3-6 años (ECI/3854/2007), y de 6-12 años (ECI/3857/2007)	A2 A4 A5 A6	B2 B11
5. Mejorar la capacidad de comprender, leer, visionar, crear y producir los problemas de los lenguajes Artísticos visuales.	A3 A8 A10 A11	B1 B6 B12 B13
6. Ser capaz de comprender una amplia variedad de lenguajes, técnicas y movimientos Artísticos Visuales.	A1 A8 A10	B1 B10 B12 B13 B16 B17 B19
7. Poder producir imágenes, en dos y tres dimensiones, bien estructuradas, con calidad compositiva y detalladas sobre temas y proyectos en el ámbito de conocimientos típicos y característicos del Área artística Visual.	A1 A2 A8 A10 A11 A12	B1 B5 B7 B8 B13 B14 B17 B19 B20 B21
8.Conocer [y evaluar] el currículo escolar de las Didácticas de la Expresión Artística	A1 A2 A6 A8 A10 A11 A12	B1 B2 B6 B8 B9 B11 B13 B16
9. Adquirir y consolidar hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo, creativo y cooperativo, y promoverlos en los estudiantes desde la participación y el esfuerzo individual	A2 A3 A7 A8 A10 A12	B1 B9 B11 B14 B17 B19
10. Comprender, respetar y promover la diversidad cultural de España y de Europa, y contribuir a la planificación y gestión críticas de tal diversidad (2006/962/CE)	A2 A7 A10 A12	B5 B10 B12 B13 B14 B19

Contidos

Tema	
I. Artes Plásticas e visuais. Marco disciplinar e Modelos formativos	Estrutura curricular das Artes Plásticas e *Visuais en E. Primaria.Obxectivos cognitivos e *procedimentais.Criterios *metodolóxicos. Observación, representación, *experimentación,transformación.

II. O concepto ampliado da arte como base da educación e a conciencia.	Arte a partir dos anos 60: *pop, arte conceptual, *minimal, *land *art, *happening, *performance, *video arte, *body *art, *pop, arte conceptual, *minimal, *land *art, *happening, *performance, *video arte, *body *art, Nuevos *espacios. O papel do espectador. O cuestionamento da durabilidade. Artisticación do cotián, cuestionamiento aurático
III. Elementos básicos da Plástica I	A linguaxe e a comunicación visual O grao de iconicidade Lectura de imaxes: tipo de forma Lectura de imaxes: modos de expresión da linguaxe icónica Elementos básicos: Punto, liña, plano
IV. Elementos básicos da Plástica II	A color A textura A composición
V. O concepto creatividade	Mitos sobre a creatividade Definición de creatividade El papel da imaxinación na creación Pensamento convergente vs. Pensamento divergente Teoría das intelixencias múltiples de Gardner Dibujar co lado dereito do cerebro
VI. Traballo por proxectos: arte e fotografía	A fotografía como linguaxe creativo A imaxe dixital: creación e edición básica de mapa de bits Materialización do obxecto artístico: produción e acabados finais
VII. Imaxe en movemento	O dispositivo fotográfico e a captación do instante: Primeiras experiencias precinematográficas. A linguaxe cinematográfica: planos e encuadres Story board ou guión gráfico Folioscopios e outros xoguets precinematográficos
VIII. Novos espazos e soportes tecnolóxicos para a arte	Espazos na rede: fotoblog, issue (...)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	30	45
Traballos tutelados	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	7	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Valoración de planteamentos curriculares en E. Primaria. Análisis descritivo de debuxos infantís
Traballos tutelados	Planificación e elaboración de procesos configurativos de linguaxes icónicos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Procedementos de elaboración e experimentación: materiais e medios de Artes Plásticas e Visuales

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Os traballos tutelados e a resolución de problemas realizaránse de xeito presencial durante o horario de Laboratorio e en Titorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Elaboración dossier. Estudio de casos.	20
Traballos tutelados	Elaboración de bocetos. Gradacións e relacións cromáticas: estampación, pulverizado, variacións tonais.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia puntual e regular posibilita a realización dos exercicios e a resolución de problemas procedimentais. No caso das sesións maxistras o seu seguimento é imprescindible para o asentamento conceptual dos exercicios e traballos tutelados. Para garantir a autoría dos bocetos e exercicios procedimentais a súa elaboración se realizarase, na súa maior parte, no horario docente.

Para superar a materia será necesario obter unha media de 5 calculando as porcentaxes de cada un dos bloques detallados (Resolución de problemas e/ou exercicios 40%, Sesión maxistral 20%, Traballos tutelados 40%). É imprescindible ter un 4 como nota mínima en cada un dos bloques para que se proceda a calcular a nota media.

Na SEGUNDA CONVOCATORIA entregaránse as propostas relativas a elaboración de unidades e materiais didácticos que se tiveran plantexado durante o curso, así como os exercicios procedimentais realizados tamén durante o curso presencial. Cos soportes e calidades que no seu momento se tivesen detallado.

Neste caso o cálculo da nota final farase tendo en conta: resolución de problemas e/ou exercicios 50%, sesións maxistras 20%, elaboración de unidades didácticas, elaboración de materiais didácticos.

Non se fará a media se non se alcanza un 4 en cada un dos apartados.

No caso de alumnos que asistan regularmente a clase e presenten as entregas parciais puntualmente e en forma e aínda así non superen a materia deberán, para esta segunda convocatoria, repetir so aqueles exercicios nos que non tivesen alcanzado os niveis mínimos, conservándoseles o resto das notas obtidas nas tarefas SI aprobadas.

Bibliografía. Fontes de información

Edwards, B., **El color**, 2006,

Marín, R. (coord.), **Didáctica de la Educación Artística**, 2003,

Lowenfeld y Brittain, **Desarrollo de la capacidad creadora**, 1996,

EDWARDS, Betty, **APRENDER A DIBUJAR CON EL LADO DERECHO DEL CEREBRO**, 2000,

AAVV, **Daumen kino. The Flip Book Show**, 2005,

Álvarez Reyes, Juan Antonio, **Fantasmagoría. Dibujo en movimiento**, 2006,

Berger, John, **Modos de ver**, 1980,

Calabrese, Omar, **El lenguaje del arte**, 1987,

Castelo Sardina, Luis, **Del ruido al arte : una interpretación de los usos no normativos del lenguaje fotográfico.**, 2006,

Marchán Fiz, Simón, **Del arte objetual al arte de concepto : 1960-1974 : epílogo sobre la sensibilidad "postmoderna"**, 2009,

AAVV. 2000. Enciclopedia Técnicas Dibujo, Pintura, Grabado... Barcelona. Acanto.

Agra, M.J. y otros 2007 La educación artística en la escuela. Barcelona. Graó

Aguirre, I. 2000. Teorías y prácticas en educación artística. Pamplona. U.P. Navarra.

Berrocal, M. y otros. 2005. Menús de educación visual y plástica. Barcelona. Graó

Berrocal, M. y otros 2003. Figuras, Formas, Colores... Barcelona. Graó.

Caja, J. (coord.) 2002. La educación visual y plástica hoy. Barcelona. Graó

Hernández, M. 2000. Educación Artística y Arte Infantil. Madrid. Fundamentos.

Wilson, B. y otros 2004. La enseñanza del dibujo a partir del arte. Barcelona. Paidós

Wong, W. 1998. Principios del diseño en color. Barcelona. G. Gili.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación artística/P02G120V01902

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

É necesaria a asistencia puntual, continuada e activa a clase para poder seguir os contidos que se plantexan de forma consecutiva.

A pesar de que os bloques son independentes retomaranse contidos de forma intermitente para que as cuestións básicas queden debidamente asentadas.

A materia NON é exclusivamente técnico-práctica e procedimental, xa que ten unha significativa carga conceptual.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das ciencias experimentais I**

Materia	Didáctica das ciencias experimentais I			
Código	P02G120V01402			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Perez Rodriguez, Uxio			
Profesorado	Perez Rodriguez, Uxio			
Correo-e	uxio.perez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Se tomamos en consideración os referentes que neste momento existen acerca das tendencias ao redor da titulación que marca o EEES, como son o estudo das competencias específicas de formación disciplinaria e profesional do Libro Branco (ANECA) do Título de Grao de Maxisterio na área de ciencias experimentais, obsérvase que as competencias máis valoradas aluden a aspectos vinculados directamente co desenvolvemento didáctico da área, xunto á imprescindible formación e coñecemento dos contidos do propio currículo de Ciencias da EP. Os coñecementos, actitudes e destrezas específicos para a área de Ciencias Experimentais exponse en termos de obxectivos na proposta de Título Universitario de Grao segundo RD 55/2005, de 21 de xaneiro de Mestre de EP. Neste contexto normativo, as universidades van seguir sendo competentes na formación inicial do profesorado e van seguir contribuíndo substancialmente ao perfil profesional do profesorado novel de EP.

Por outra parte, a ciencia forma parte da cultura e caracteriza, en gran medida, a sociedade na que vivimos. O alumnado de Educación Primaria debe aprender as posibilidades de intervención no medio de maneira que se favoreza a sostibilidade das formas de vida e do medio ambiente a través dun achegamento ao mundo físico e natural e dunha interrelación coas outras áreas de coñecemento. Trátase dun enfoque globalizado de utilización da ciencia para formar á cidadanía. O alumnado desta titulación, futuro persoal docente, debe promover unha educación científica que axude a pensar, a comunicarse, a facer e a autorregularse, tendo como referente o establecido no currículo de Educación Primaria da Consellería de Educación da Xunta de Galicia.

A práctica docente universitaria e as liñas de investigación didáctica, neste campo, deben contemplar metodoloxías e construcións conceptuais, procedementais e actitudinais, sempre en interacción e co horizonte do desenvolvemento das competencias básicas, relativas a problemas globais de actualidade tales como os referidos medio ambiente e ao desenvolvemento sostible. Deste modo, partindo das metodoloxías propias da didáctica das ciencias, pódense utilizar os enfoques C-T-S, os da construción do coñecemento arredor de problemas globais, os de alfabetización científica e técnica da cidadanía, ou os da Educación en Ciencia Global: Débese incluír o tratamento da transversalidade, prestando especial atención á igualdade entre homes e mulleres, dentro dun modelo integrador.

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
A9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural

A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecementos de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
☐ Capacidade para comprender a complexidade dos procesos educativos das ciencias experimentais na E. Primaria partindo das experiencias previas do alumnado desta etapa educativa	A1	B1
	A2	B2
☐ Capacidade para comprender a construción do coñecemento científico e da ciencia escolar	A3	B3
	A4	B5
☐ Capacidade para relacionar fundamentación, obxectivos, metodoloxía e avaliación das aprendizaxes do ensino das ciencias na Educación Primaria desde un enfoque globalizado	A5	B6
	A6	B7
☐ Capacidade para utilizar e elaborar recursos didácticos en soporte papel e dixital para o ensino das ciencias na Educación Primaria	A7	B8
	A9	B9
☐ Capacidade para realizar actividades experimentais na aula-laboratorio e na contorna	A11	B11
☐ Capacidade para utilizar a Internet e os medios de comunicación social (prensa impresa, dixital e TV) como fontes de recursos multimedia e deseñar actividades de aula - laboratorio	A12	B12
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B19
		B21
		B22

Contidos

Tema

Introdución: A Didáctica das Ciencias Experimentais na Educación Primaria e a aproximación ao coñecemento científico

A construción do coñecemento científico. Modelos. A ciencia das comunidades científicas, a ciencia escolar e a ciencia da vida cotiá.

A aprendizaxe das ciencias: axudar a pensar, a facer, a falar, a colaborar e a autorregularse

A educación científica na lexislación educativa

Os traballos prácticos e as actividades experimentais na comprensión da tecnociencia. A aula-laboratorio na E. Primaria. As saídas ao entorno próximo e a lugares específicos (parques naturais, asentamentos industriais, etc). A integración das tecnoloxías da información e da comunicación na ensinanza e na aprendizaxe da tecnociencia. O traballo por proxectos na Educación Primaria.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debates	14	0	14
Eventos docentes e/ou divulgativos	4	0	4
Traballos de aula	32	0	32
Prácticas de laboratorio	30	0	30
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Proxectos	0	30	30
Metodoloxías integradas	0	22.5	22.5
Sesión maxistral	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Debates	Debates na aula
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias e obradoiros
Traballos de aula	Realización de traballos de aula
Prácticas de laboratorio	Realización de actividades experimentais
Titoría en grupo	Titorías grupais
Proxectos	Elaboración de proxectos globalizados
Metodoloxías integradas	Realización de actividades globalizadas
Sesión maxistral	Exposicións do profesorado

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Debates	Resolución de dúbidas, coavaliación
Sesión maxistral	Resolución de dúbidas, coavaliación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Resolución de dúbidas, coavaliación
Traballos de aula	Resolución de dúbidas, coavaliación
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, coavaliación
Prácticas de laboratorio	Resolución de dúbidas, coavaliación
Proxectos	Resolución de dúbidas, coavaliación
Metodoloxías integradas	Resolución de dúbidas, coavaliación

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Realización de traballos de aula	75

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non aprobe algunha parte da materia na primeira convocatoria, poderá optar por realizar as actividades pendentes de avaliación positiva ou pola realización dun exame. Gardarensse as cualificacións positivas acadadas na primeira convocatoria, que se promediarán coas obtidas nesta, de acordo coas porcentaxes indicadas anteriormente.

Neste curso preténdese experimentar o Proxecto de Innovación: "DESEÑO E IMPLANTACIÓN DE PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN GRAOS E POSGRAOS A TRAVÉS DA PLATAFORMA TEMA: CUESTIONARIOS KPSI, RÚBRICAS E MAPAS CONCEPTUAIS EN FORMATO DIXITAL" (Pendente de Resolución Reitoral), consistente en:

Neste marco propónse o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios Knowledge and Prior Study Inventory (KPSI), Rúbricas ou matrices de valoración e Mapas Conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos Mapas Conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.

Bibliografía. Fontes de información

ALBADALEJO, C et alii (1993) Laciència a l'aula. Barcelona. Editorial Barcanova.

Carmen, L. del, El análisis y secuenciación de los contenidos educativos, ICE Universidad de Barcelona/Horsori, Barcelona, 1996.

ARCA, M. et alii. (1990) Enseñar ciencia . Barcelona. Paidós Rosa Sensat.

ARIAS,A, et alii (2009) O traballo porproxectos na educación infantil, primaria e secundaria. Consellería deEducación. Xunta de Galicia.

BAUTISTA, G. et al . (2006). Didácticauniversitaria en entornos virtuales de enseñanza □ aprendizaxe. Madrid:Narcea.

BENLLOCH, M. (1984) Por un aprendizaxe constructivista de las ciencias. Madrid. Editorial Aprendizaje Visor.

CLAXTON,G., Educar mentes curiosas . El retode la Ciencia en la Escuela, Visor, Madrid, 1994.

DRIVER, R. et alii(1989) Ideas científicas de la infancia y la adolescencia . Madrid. Morata.

GELI,A.M. i alt. (1992) Reflexions sobre l'ensenyament de les-ciències naturals . Vic. Eumo.

GIORDAN, A. i VECCHI, G. (1988) Los orígenes del saber. Sevilla. Diada.

GIORDAN, A., La Enseñanza de las Ciencias , Madrid,Siglo XXI, 1982.

HARLEN, W., Enseñanza y Aprendizaje de las Ciencias , Morata /MEC, Madrid, 1989.

JIMÉNEZ ALEIXANDRE, M. P.; CAAMAÑO, A.; OÑORBE, A.; PEDRINACI, E. E DE PRO, A., Enseñar Ciencias , Graó, Barcelona, 2003.

JORBA,J. e SANMARTÍ, N. (1996) Enseñar, aprender y evaluar . Un proceso de evaluación continua. Propuesta didáctica para las áreas de ciencias de la naturaleza y matemáticas, MEC, Madrid

JORBA,J.; GÓMEZ, I. i PRAT, A., 1998, Parlar iescriure per aprendre. Ús de la llengua en situació d'ensenyament-aprenentatge de les àrees curriculars, Barcelona, Instituto de Ciencias de la Educación. Universidad Autónoma de Barcelona.

OSBORNE,R. E FREYBERG, P., El aprendizaxe de las Ciencias. Las implicaciones de la Ciencia infantil , Narcea, Madrid, 1991.

PERALES, J. E CAÑAL, P., Didáctica de las Ciencias Experimentales , Marfil, Alcoy, 2000.

PUJOL, R. M., Didáctica de las Ciencias en la Educación Primaria , Síntesis, Madrid, 2003.

PUJOL, R.M. (2003), Didáctica de las ciencias en la educación primaria , Madrid, Síntesis.

SANMARTÍ,N. (1995). ¿Se debe enseñar lengua en clase de ciencias? Aula, 43, 5-11.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Ciencias experimentais/P02G120V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión e linguaxe musical**

Materia	Expresión e linguaxe musical			
Código	P02G120V01403			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernandez Agra, Marta			
Profesorado	Fernandez Agra, Marta			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Coñecer e utilizar os elementos da Linguaxe Musical como medio de representación e expresión da música e mostrar ó alumnado os diferentes enfoques metodolóxicos relacionadas co aprendizaxe da Linguaxe Musical.			

Competencias de titulación

Código				
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos			
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.			
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar			
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes			
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida			
A7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa			
A8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas			
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes			
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural			
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos			
B1	Capacidade de análise e síntese			
B2	Capacidade de organización e planificación			
B3	Comunicación oral e escrita			
B4	Coñecemento dunha lingua estranxeira			
B6	Capacidade de xestión da información			
B8	Toma de decisións			
B9	Traballo en equipo			
B10	Traballo nun contexto internacional			
B11	Habilidades nas relacións interpersoais			
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade			
B13	Razoamento crítico			
B14	Compromiso ético			
B15	Aprendizaxe autónoma			
B16	Adaptación a novas situacións			
B17	Creatividade			
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes			
B21	Motivación pola calidade			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

1. Conocer los fundamentos sobre la estimulación y percepción sonora, semiótica y simbolización en los lenguajes musicales.	A2	B1
	A3	B10
	A7	B12
	A8	B19
	A12	
2. Conocer los fundamentos y desarrollo de la didáctica y de las pedagogías musicales, y ser capaz de realizar adaptaciones que permitan acceder a todo el alumnado al disfrute de la música y a su uso como medio de expresión.	A1	B1
	A2	B10
	A8	B12
	A10	B17
	A12	B19
3. Ser capaz de analizar las corrientes de educación musical actuales, extrayendo conceptos y líneas metodológicas.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B9
	A8	B10
	A10	B11
	A11	B13
	A12	B15
		B17
	B19	
	B21	
4. Buscar y utilizar bibliografía y materiales de apoyo en, al menos, dos lenguas.	A1	B1
	A3	B3
	A6	B4
	A8	B6
	A10	B10
	A11	B12
	A12	B19
		B21
5. Saber utilizar el juego como elemento facilitador en la adquisición de destrezas en lo referente a la lectoescritura musical.	A1	B1
	A2	B9
	A3	B11
	A5	B12
	A7	B17
	A10	B19
	A11	B21
6. Desarrollar la capacidad de utilizar motivos rítmicos y/o melódicos para la improvisación.	A1	B8
	A2	B9
	A10	B11
		B12
		B15
		B16
	B17	
	B19	
7. Tomar conciencia de los elementos temáticos desde un análisis perceptivo de la escucha, empleando las técnicas de representación del lenguaje musical	A1	B1
	A2	B2
	A10	B14
	A11	B15
		B17
8. Facilitar la comprensión de las formas musicales contemporáneas.	A1	B1
	A2	B12
	A10	B13
		B15
		B19
9. Conocer los fundamentos del lenguaje musical y su evolución a través de la historia.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B6
	A10	B10
		B15
10. Dominar la didáctica específica del lenguaje musical.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A10	B15
		B21

11. Conocer, valorar y seleccionar fragmentos musicales significativos, de todos los estilos, épocas y culturas.	A1	B1
	A2	B2
	A10	B6
	A11	B9
		B10
	B13	
	B15	
12. Alcanzar destrezas en la realización de dictados rítmicos y melódicos.	A1	B1
	A2	B15
	A10	B21

Contidos

Tema	
Tema 1: La música y sus elementos constitutivos.	La música como lenguaje, arte y ciencia Sonidos. Ruidos y silencios.
Tema 2: Los parámetros del sonido	La intensidad. Duración. Tono o altura y timbre. Grafía no convencional de los parámetros del sonido.
Tema 3: El ritmo y sus elementos.	Pulso y Acento. Medida del ritmo: El compás y su representación. Tipos de compases. Representación gráfica del ritmo. El ritmo a través del lenguaje.
Tema 4: Lectura y escritura musical.	Elementos y grafías convencionales del lenguaje musical. Lectura de partituras. Dictados rítmicos y melódicos.
Tema 5: La canción	Técnicas de enseñanza y aprendizaje. Diferentes criterios de selección de canciones.
Tema 6: Los instrumentos.	Instrumentos corporales. De percusión. Los instrumentos de la orquesta. La flauta dulce como soporte en el aprendizaje del lenguaje musical. Construcción de instrumentos sencillos.
Tema 7: La danza.	El lenguaje corporal. Danza y formas musicales. Repertorio de danzas y coreografías básicas.
Tema 8: La audición musical.	Diferentes criterios de selección de audiciones. La audición musical activa: El musicograma.
Tema 9: El juego y la música.	Los juegos musicales como recurso en el aprendizaje y comprensión del lenguaje musical.
Tema 10: Metodologías de educación musical.	Métodos activos para la enseñanza de la música: Orff, Willems, Kodaly,

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	4	6
Resolución de problemas e/ou ejercicios de forma autónoma	2	6	8
Resolución de problemas e/ou ejercicios	5	20	25
Sesión maxistral	15	60	75
Probos de resposta curta	3	3	6
Probos prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	8	10
Traballos e proxectos	4	16	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Introducción xeral á materia. Preparación para a práctica instrumental: frauta de bico, Instrumental Orff.
Resolución de problemas e/ou ejercicios de forma autónoma	Práctica instrumental autónoma que o alumnado acadará coa práctica previa na aula.
Resolución de problemas e/ou ejercicios	Práctica instrumental, vocal e corporal con grupos creados na aula. Pequenas agrupacións.
Sesión maxistral	Exposición dos temas a desenvolver na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Resolución de problemas e/ou exercicios O alumnado deberá presentar un traballo con resposta a un serie de cuestións relacionadas cos contidos da materia.

Probas	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Interpretación de obras traballadas polo alumnado autónomamente	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Execución de exercicios de ritmo, entonación, frauta, cancións, dictados...)	20
Sesión maxistral	Explicación na aula polo polo profesor	50
Probas de resposta curta	Cuestións relacionadas cos contidos da materia para responder brevemente por escrito.	10
Traballos e proxectos	Presentación e exposición oral si procede dun traballo de libre elección por parte do alumnado e relacionado cos contidos da materia.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

As diferentes probas ou traballos poderán ser adaptados ás necesidades ou características do alumnado. En segunda convocatoria e seguintes, haberá unha proba teórica e práctica que será determinada polo profesorado responsable.

Bibliografía. Fontes de información

Aguirre de Mena, O., **Educación musical. Manual para el profesorado**, Ed. Aljibe,
Pascual Mejía, P., **Didáctica de la música para Primaria**, Pearson,
Pllar Escudero, **enguaje musical y didáctica de la expresión musical I y II**, San Pablo,

Recomendacións

Outros comentarios

O desenvolvemento da materia é mis doado con coñecementos previos de Linguaxe Musical. É interesante dispoñer de iniciación nalgún instrumento como frauta doce, piano, guitarra... Para calquera outra dúbida, consultar por correo electrónico ou teléfono coa profesora responsable.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua galega**

Materia	Lingua galega			
Código	P02G120V01404			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana Alonso Nuñez, Aquilino Santiago			
Correo-e				
Web				

Descrición xeral

A especialidade de Grao en Educación Primaria esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na comunicación: a lingua. Tal competencia é condición sine qua non para a transmisión de coñecementos e para formar os discentes dun xeito integral. E tres son as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas aulas para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe desta materia: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (corrección, cohesión, propiedade).

O futuro mestre de Educación Primaria deberá, polo tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega que lle permita o dominio das destrezas arriba sinaladas (lectura expresiva, expresión oral e expresión escrita) para levar a cabo unha tripla tarefa: utilizar a lingua galega como lingua normal no ensino, servir de modelo de corrección lingüística aos seus alumnos e detectar e corrixir os erros que estes poidan cometer na lingua oral e na escrita.

Competencias de titulación

Código	
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
A5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
A6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento dunha lingua estranxeira
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A4 A6	B3 B11 B13 B14

Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.	A4 A5 A6 A11	B1 B2 B3 B11 B13 B15
Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	A5 A6 A11	B1 B3 B9 B13 B17
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega.	A6	B3 B15
Coñecer a gramática da lingua galega.	A2 A6 A11	B1 B3 B12 B15
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua galega.	A5 A6 A11	B3 B18
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega enriquece o seu vocabulario por vía interna.	A6	B1 B3 B7
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	A2 A4 A6	B3 B4 B7 B11 B12 B15

Contidos

Tema	
Fonética e ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposicións e conxuncións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construción da oración.
Léxico e formación de palabras	Palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos. Grupos consonánticos. Sufixos e terminacións. Familias léxicas irregulares. Interferencias léxicas. Neoloxismos. A precisión léxica: selección do léxico, incorreccións comúns, tópicos e abusos. Procesos de formación de palabras e morfoloxía léxica. Derivación: prefixación e sufixación. Parasíntese. Composición. Outros procedementos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	7.5	15	22.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	15	30
Sesión maxistral	30	49.5	79.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	3	6

Traballos e proxectos	4	4	8
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Elaboración dun traballo (texto escrito, estudo dialectolóxico ou análise de calquera aspecto relacionado co programa).
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios relacionados co temario da materia.
Sesión maxistral	Desenvolvemento do programa da materia, con especial atención á gramática do idioma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito. Indicacións sobre a exposición oral do traballo realizado.
Traballos tutelados	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito. Indicacións sobre a exposición oral do traballo realizado.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito. Indicacións sobre a exposición oral do traballo realizado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Elaboración dun traballo (texto escrito, estudo dialectolóxico ou análise de calquera aspecto relacionado co programa).	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios relacionados co temario da materia.	20
Outras	Exame.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modelo A. O alumnado que asista regularmente á clase (como mínimo o 80%), para poder presentarse ao exame, terá que superar antes os exercicios das clases B e o traballo das clases C. Para aprobar a materia hai que superar o traballo, os exercicios e o exame. Mentres non se aprrobe o exame non se sumarán as notas de B e C.

Modelo B. O alumnado que non asista regularmente á clase (menos do 80%), para poder presentarse ao exame terá que entregar dúas semanas antes da data oficial, e como requisito, os exercicios das clases B e un traballo equivalente ao das clases C. Estes traballos só contarán como requisito para poder presentarse ao exame.

Bibliografía. Fontes de información

Álvarez, R., Monteagudo, H. e Regueira, X. L., **Gramática galega**, Vigo: Xerais,
 Álvarez, R. e Xove, X., **Gramática da lingua galega**, Vigo: Galaxia,
 Feixóo Cid, X., **Gramática da lingua galega. Síntese práctica**, Vigo: Xerais,
 Freixeiro Mato, X. R., **Gramática da lingua galega. I, II,** Vigo: A Nosa Terra,
 Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., **Manual de lingua galega I e III**, Vigo: Xerais,
 Hermida, C., **Gramática práctica (morfosintaxe)**, Santiago: Sotelo Blanco,
 ILG/RAG, **Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego**, Santiago de Compostela: ILG/RAG,
 López Taboada, C. e Soto Arias, R., **Diccionario de fraseoloxía galega**, Vigo: Xerais,
 Méndez Álvarez, M^a. X., **Ortografía da lingua galega**, Vigo: Xerais,
 Muñoz Súa, B., **Claro e seguido. 1, 2, 3, 4**, Vigo: Xerais,
 Pena, X. R. e Rosales, M., **Manual e exercicios de galego urxente**, Vigo: Xerais,
 Regueira, X. L., **Os sons da lingua**, Vigo: Xerais,
 Santamarina, A. (dir.), **Diccionario de dicionarios, Versión 3**, A Coruña: Fundación Barrié de la Maza,
 VV. AA., **Gran diccionario Xerais da lingua**, Vigo: Xerais,
 Xove Ferreiro, X. (coord.), **Novo diccionario da lingua galega**, Vigo: Obradoiro/Santillana,

Enderezos na rede:

<http://ilg.usc.es>

<http://www.cirp.es>

<http://www.culturagalega.org/arquivos/cdsg/loia>

<http://www.ogalego.eu/>

<http://www.realacademiagalega.org/dicionario/#inicio.do>

<http://www.realacademiagalega.org/documents/10157/62f973c5-a315-48e8-a899-6bdd22910381>

<http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/Lexico2-Galicia.pdf>

<http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/Lexico1-Galicia.pdf>

Recomendacións

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a fotografía debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica II**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica II			
Código	P02G120V01405			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Gil Villanueva, Jose María			
Profesorado	Gil Villanueva, Jose María			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B17	Creatividade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Adquirir competencias matemáticas básicas	A1 A2 A10	B1 B2 B3 B13
(*)Conocer el currículo escolar de matemáticas.	A1 A2 A10	B1 B2 B3 B13
(*)Analizar, razonar y comunicar propuestas matemáticas.	A2 A10	B1 B2 B3 B9 B13
(*)Plantear y resolver problemas vinculados con la vida cotidiana.	A2 A3	B2 B3 B7 B8 B9 B17
(*)Valorar la relación entre matemáticas y ciencias como uno de los pilares del conocimiento científico.	A2	B1 B2 B3 B9

Contidos

Tema

(*)1. Geometría y medida: Elementos básicos.	(*)
(*)2. Figuras geométricas.	(*)
(*)3. Relaciones métricas.	(*)
(*)4. Longitudes áreas y volúmenes	(*)
(*)5. Geometría con coordenadas.	(*)
(*)6. Tratamiento de la información: Recogida y ordenación de datos.	(*)
(*)7. Representaciones gráficas.	(*)
(*)8. Medidas de tendencia central y de dispersión.	(*)
(*)9. Probabilidad.	(*)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	47	73
Sesión maxistral	25	50	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia, por parte do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se tratará de una prueba escrita en la que el alumno deberá resolverseis problemas relacionados con los contenidos de la materia y contestar a dos preguntas teóricas. En la calificación final se tendrá en cuenta la participación en los distintos grupos de trabajo	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

En posteriores convocatorias o sistema de avaliación será o mesmo que o previsto para a primeira convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Nortes Checa, Andrés, **Matemáticas y su Didáctica**, Diego Marín,
Nortes Checa, Andrés, **700 problemas de Matemáticas y su Didáctica**, Diego Marín,
Varios (colección), **Matemáticas: Cultura y aprendizaje**, Síntesis,

Recomendacións